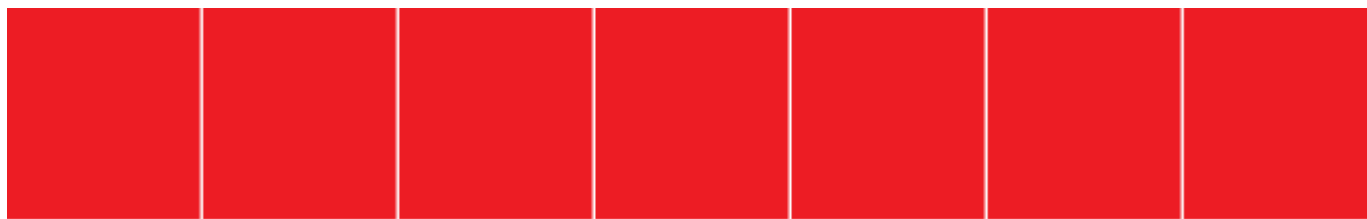

„DŁUGI - WSPÓLNY PROBLEM”

Konferencja 12 września 2014 r., Warszawa

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ SZWAJCARIĘ W RAMACH SZWAJCARSKIEGO PROGRAMU WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ

Zadłużenie – bieda – wykluczenie

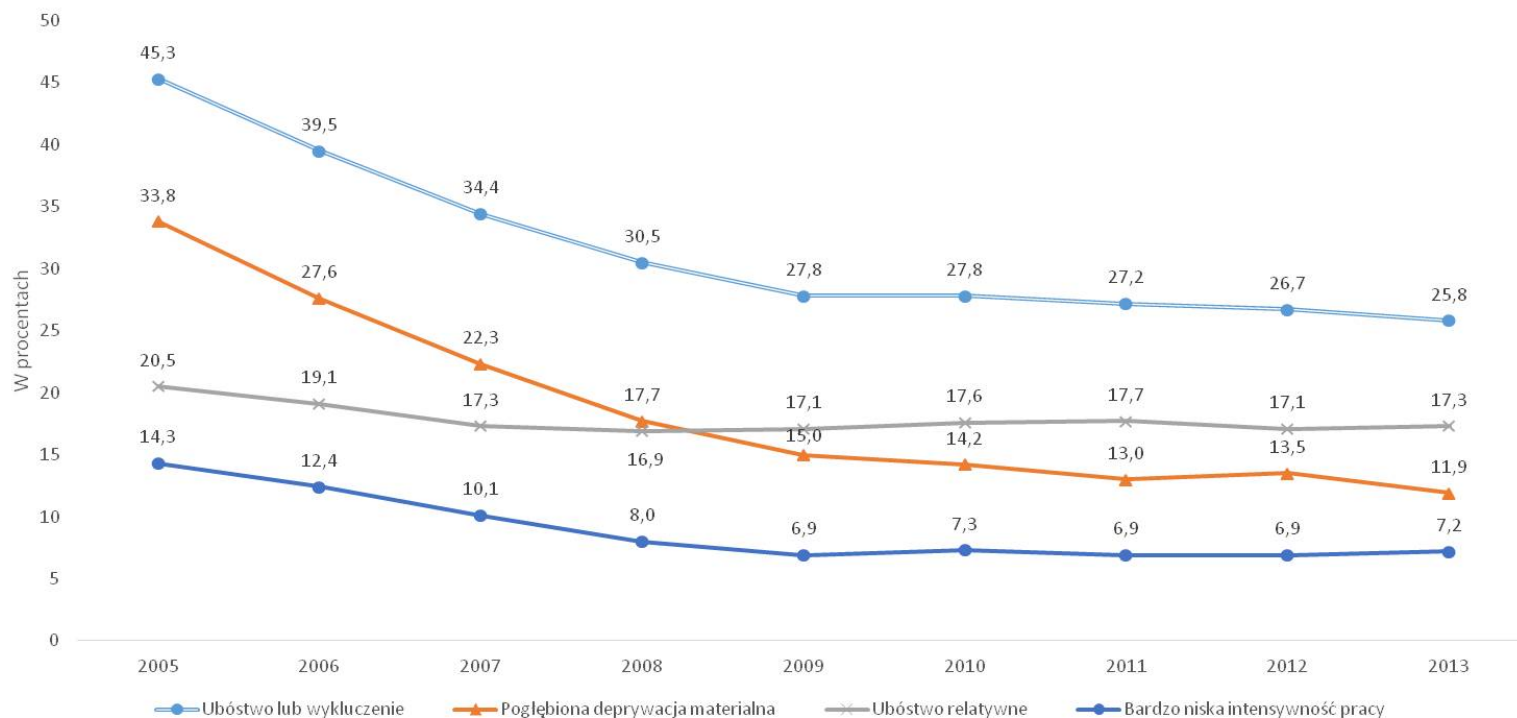
Dr hab. Ryszard Szarfenberg
Instytut Polityki Społecznej UW

Ubóstwo i wykluczenie – kilka upraszczających uwag wstępnych

- Ubóstwo ekonomiczne gospodarstwa domowego: nie jest ono w stanie nabyć minimalnej wystarczającej ilości i jakości tych dóbr i usług, które zaspokajają podstawowe potrzeby jego członków (relacja środki ekonomiczne a standard zaspokojenia podstawowych potrzeb)
- Wykluczenie ekonomiczne oznacza, że dana osoba chce, ale nie może uczestniczyć w sferze działalności ekonomicznej jako osoba pracująca (samozatrudniona, na własny rachunek, zatrudniona etc.)
- Związek ubóstwa i wykluczenia ekonomicznego: uczestnictwo w rynku pracy nie zawsze, ale w większości przypadków zapewnia dochody, które pozwalają zaspokoić podstawowe potrzeby ponad minimalny poziom

Ubóstwo i wykluczenie pomiar

Zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz trzy wskaźniki składowe: ubóstwo relatywne, pogłębiona deprivacja materialna, bardzo niska intensywność pracy (w stosunku od populacji)

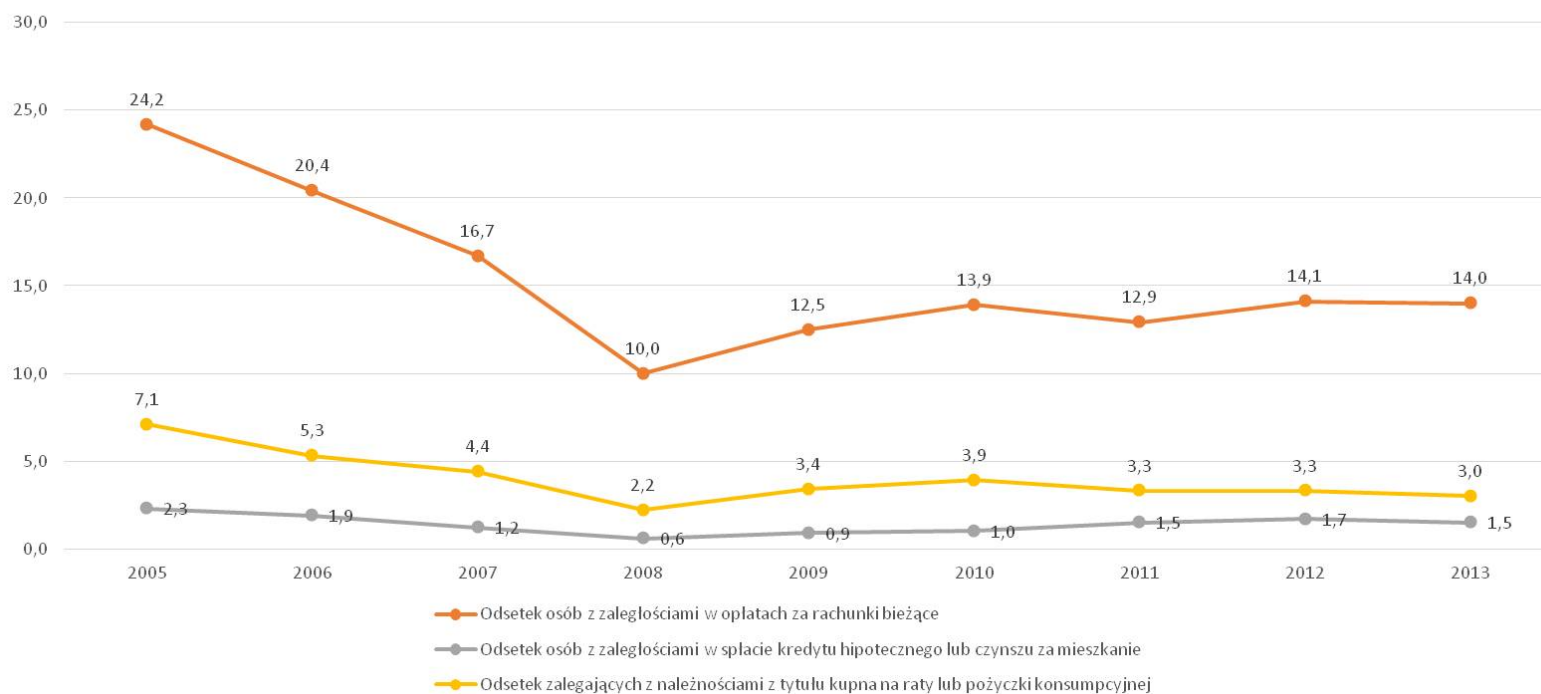

Zadłużenie – kilka upraszczających uwag wstępnych

- Zadłużenie gospodarstwa domowego oznacza, że ma do spłaty zobowiązania finansowe (potocznie „ma długi”)
- Zadłużenie może być niedostateczne lub nadmierne
- Niedostateczne zadłużenie – brak dostępu do dodatkowych źródeł siły nabywczej ogranicza swobodę decyzji ekonomicznych gospodarstwa domowego
- Nadmierne zadłużenie – gospodarstwo domowe nie jest w stanie spłacać swoich bieżących zobowiązań finansowych
- Jeden ze sposobów rozumienia nadmiernego zadłużenia łączy je z ubóstwem: nadmiernie zadłużone jest to gospodarstwo domowe, które po spłaceniu bieżących zobowiązań znajduje się w sytuacji ubóstwa, tzn. pozostałe po spłacie środki nie pozwolą zapewnić minimum

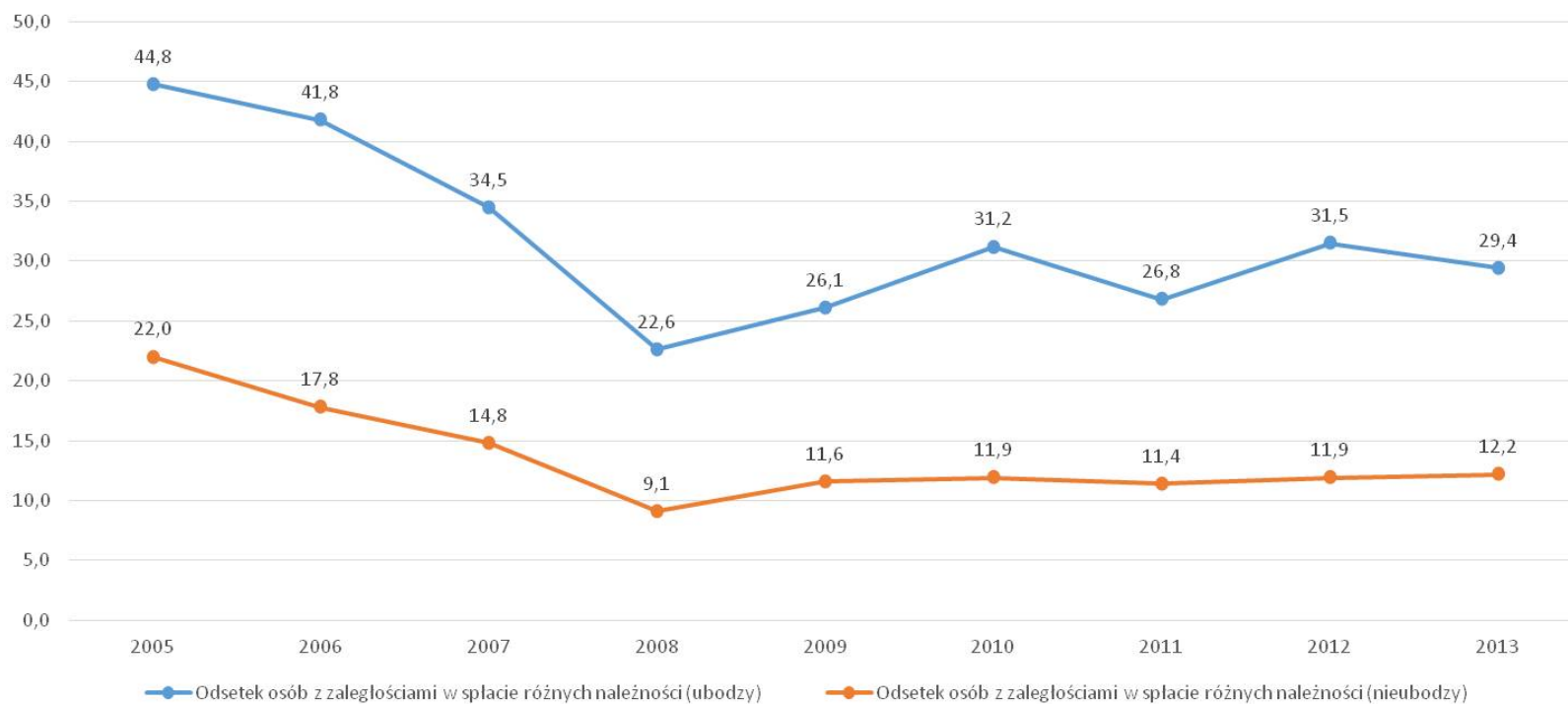
Pomiar nadmiernego zadłużenia – zaległości w opłatach

Zalegający z opłatą należności z różnych tytułów w Polsce 2005-2013 (w %)

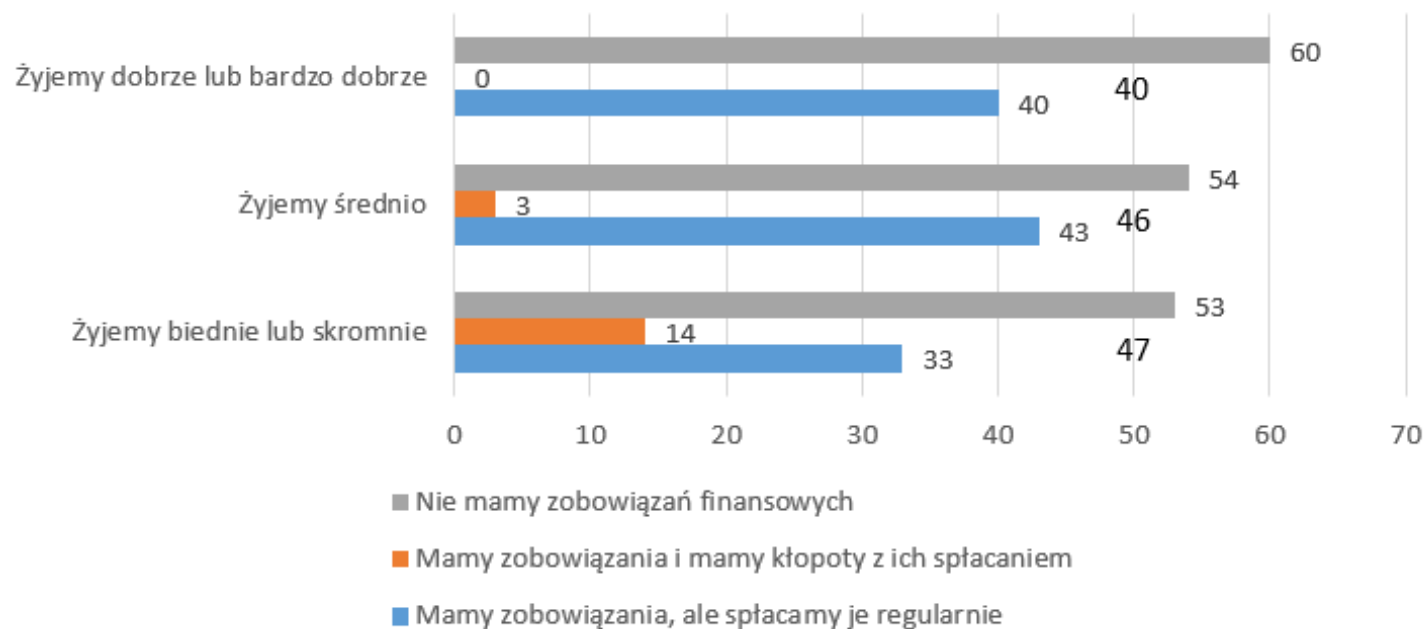
Zaległości w opłatach ubogich i nieubogich gospodarstw domowych

Odsetek gospodarstw domowych z zaległościami w trzech kategoriach łącznie według ubóstwa (w %)

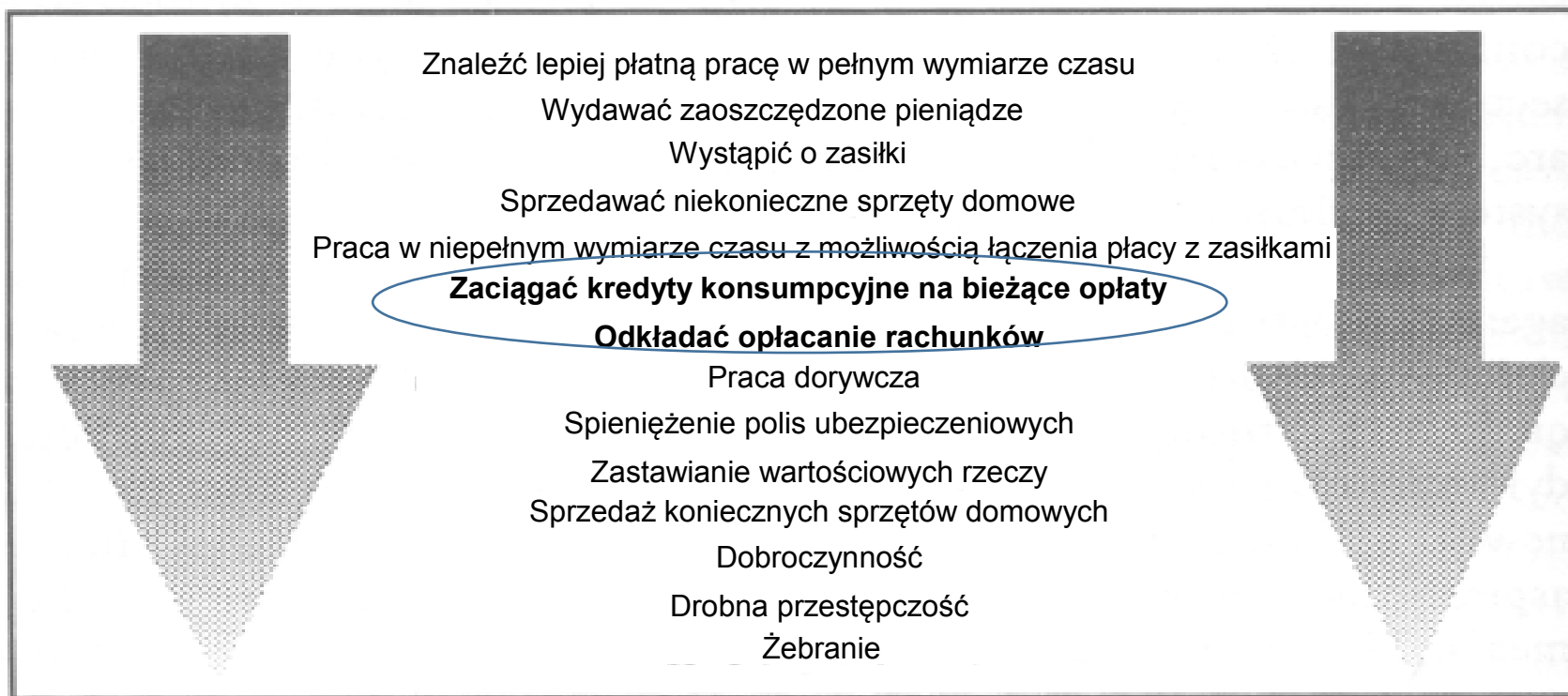
Posiadanie zobowiązań finansowych a sytuacja materialna

Zobowiązania finansowe a samoocena sytuacji materialnej
(2014, w %)

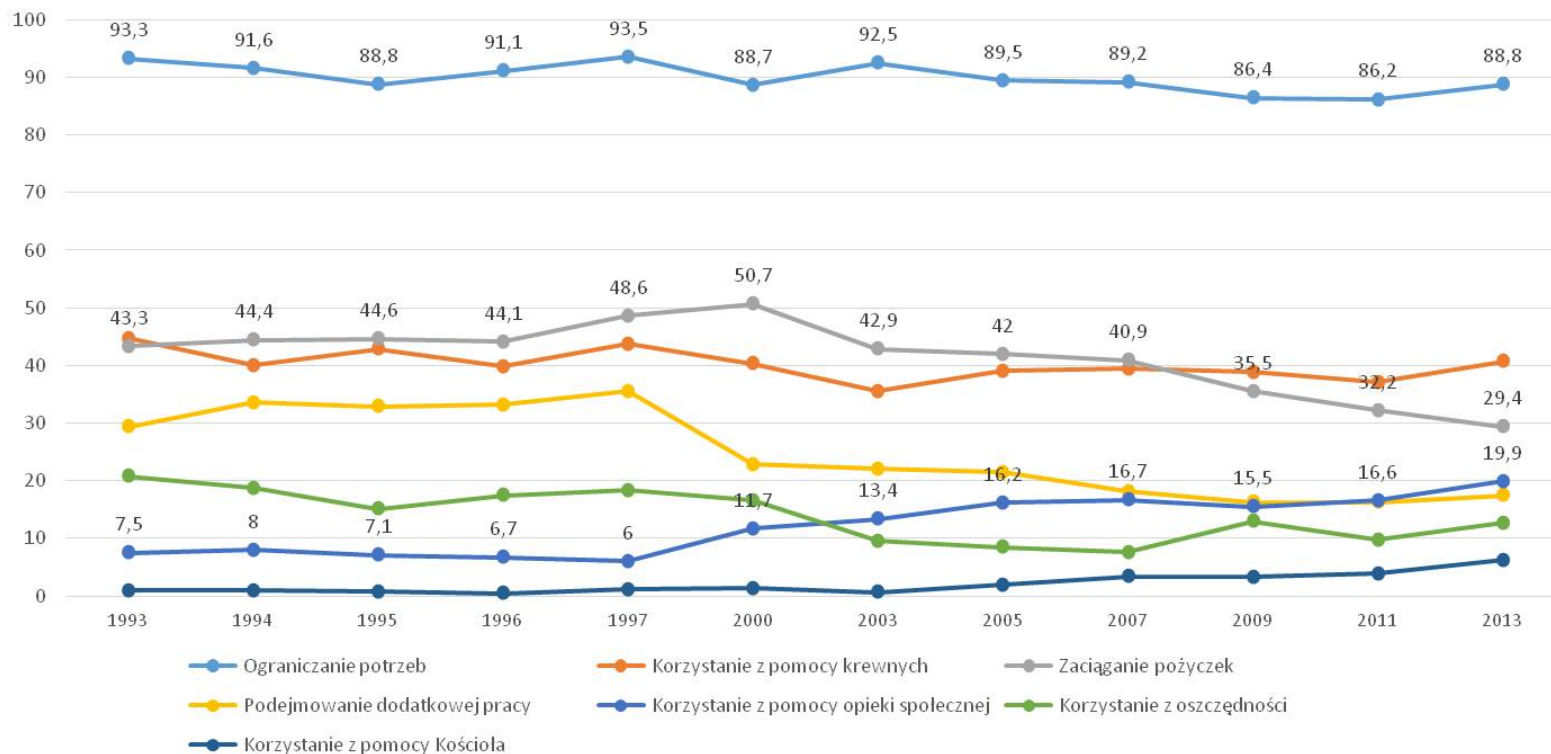
Powiązanie między ubóstwem a nadmiernym zadłużeniem – poziom indywidualnych strategii

Hierarchia możliwości wyboru przed którymi stoją rodziny z za małymi zasobami w stosunku do potrzeb

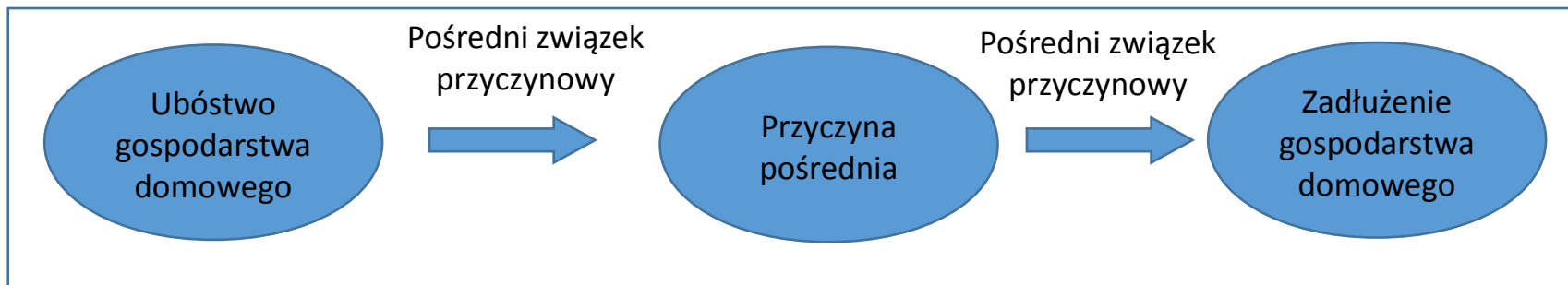
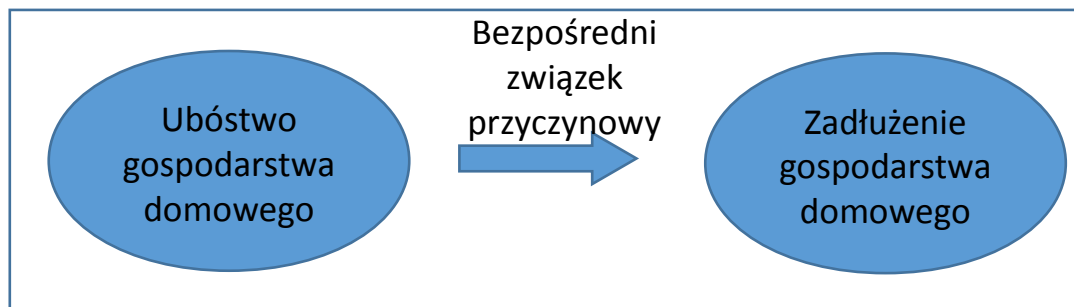

Zadłużenie jako strategia radzenia sobie z trudnościami materialnymi

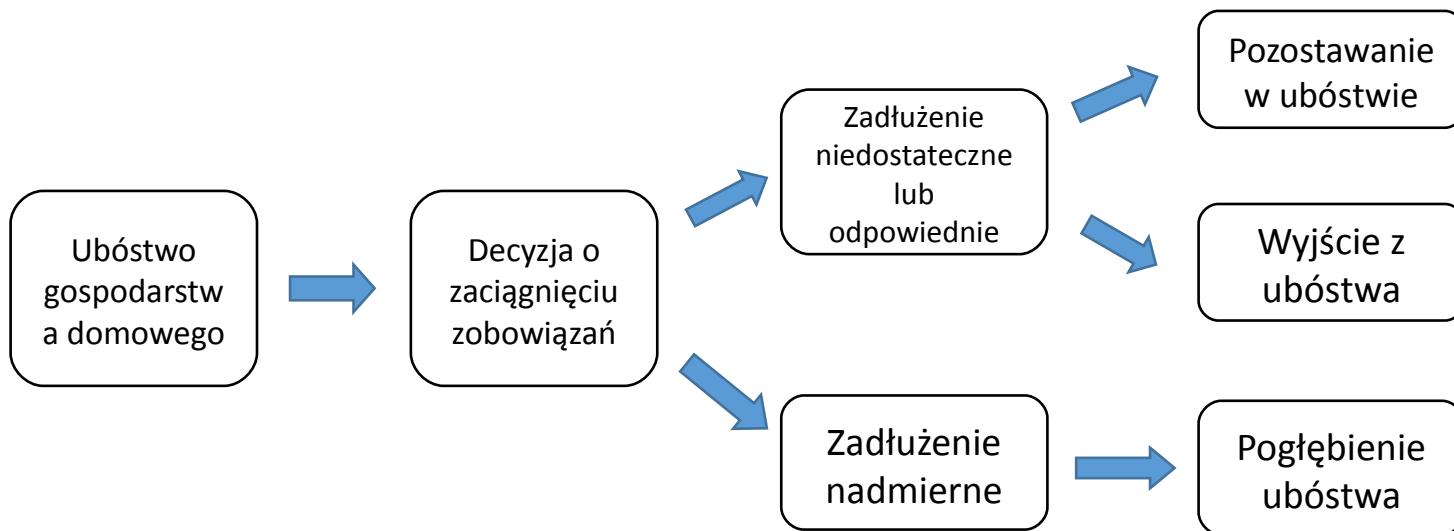
Sposoby radzenia sobie z trudnościami finansowymi 1993-2013 (odsetek wskazujących dany sposób)

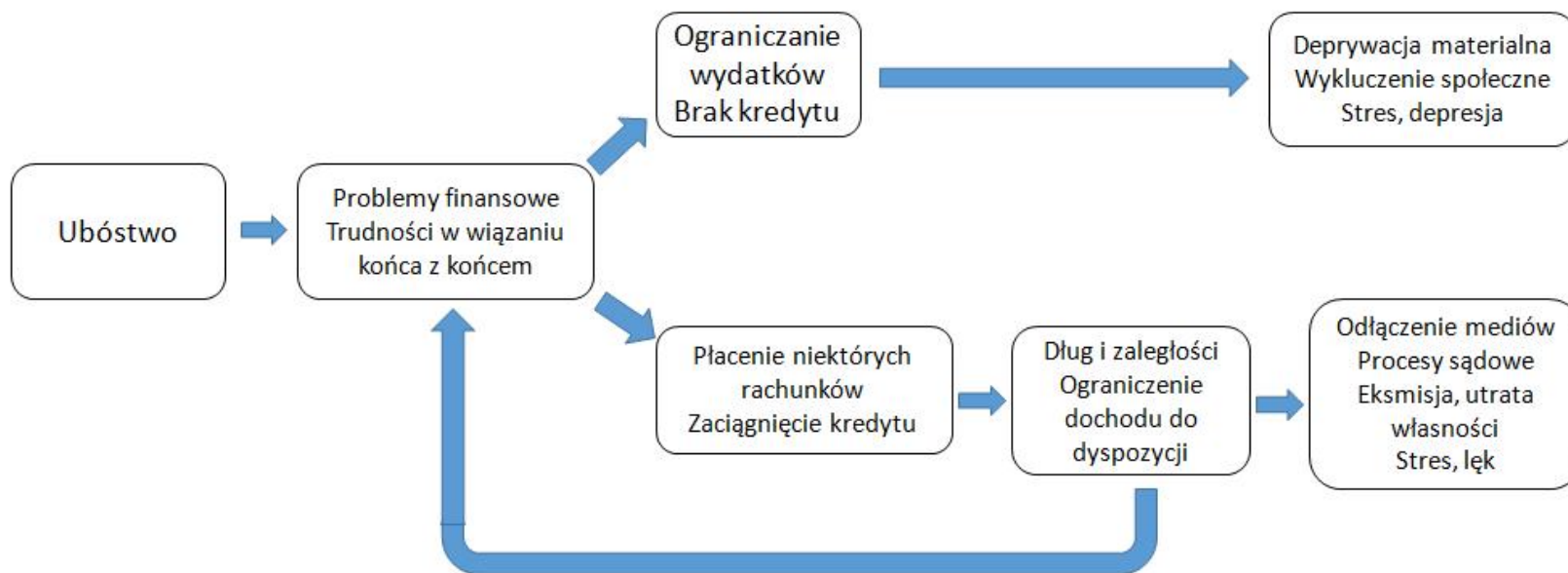
Zależności przyczynowe: kierunek od ubóstwa do zadłużenia

Dwa scenariusze rozwoju zadłużenia ubogich gospodarstw domowych

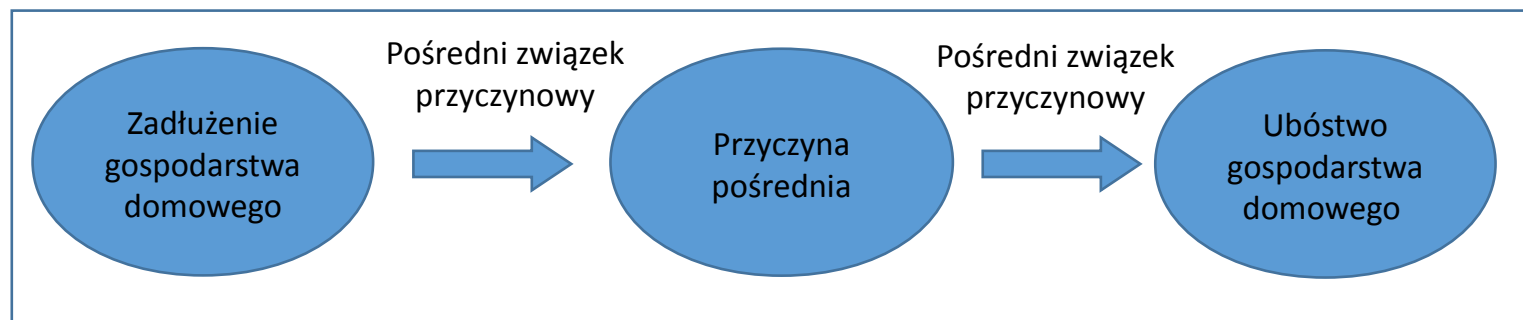
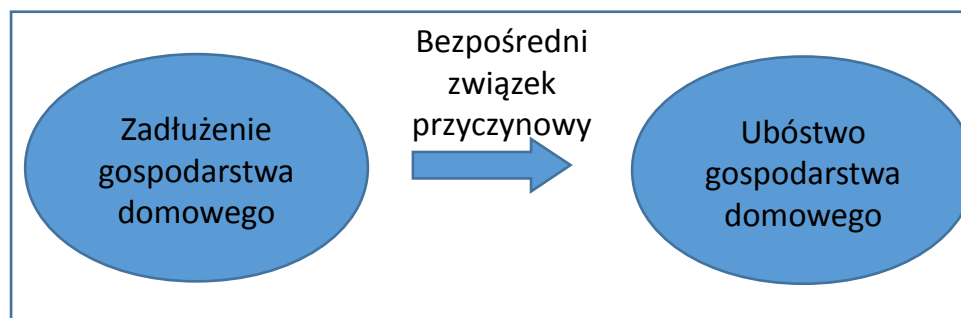

Od ubóstwa przez zadłużenie do wykluczenia

Collard, *Poverty, debt and credit*, JRF 2014

Zależności przyczynowe: kierunek od zadłużenia do ubóstwa

Wnioski

- Związki między ubóstwem a zadłużeniem nie są jednoznacznie pozytywne lub negatywne
- Kierunek przyczynowości może prowadzić od zadłużenia do ubóstwa lub od ubóstwa do zadłużenia
- Teoretyczne i empiryczne związki między ubóstwem a nadmiernym zadłużeniem są bardziej jednoznaczne
- Przeciwdziałanie nadmiernemu zadłużeniu powinno być częścią szerszej strategii przeciwdziałania ubóstwu

Dziękujemy za uwagę.

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ SZWAJCARIĘ W RAMACH SZWAJCARSKIEGO PROGRAMU WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ

Poradnictwo obywatelskie od 1996r. współfinansowane jest przez m.st. Warszawa.
Wolters Kluwer Polska jest partnerem merytorycznym Stowarzyszenia Centrum Informacji Społecznej CIS.

Projekt realizowany jest przez Stowarzyszenia Centrum Informacji Społecznej CIS, Warszawa, ul. Gałczyńskiego 3,
bpowarszawa@gmail.com, tel. 22 828 12 95.

